

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๓๖๘๗

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง การจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๐๓๗๔ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๓๐๐๐ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย แนวทางการจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท

เนื่องด้วยการแก้ไขปัญหาความยากจนด้านที่ดินเป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายและให้ความสำคัญ โดยมุ่งเน้นขจัดความยากจนให้แก่ราษฎรผู้ยากไร้ได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมที่ดินดำเนินการตามแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ กรณีมีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดเป้าหมายตัวชี้วัด “จำนวนประชาชนที่ยากจนได้รับการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย” จำนวน ๕,๐๐๐ แปลง ๓,๓๕๐ ครัวเรือน ซึ่งการดำเนินการจะบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดได้ จะต้องมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการจัดที่ดินดังกล่าวบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ และเป็นการสนองนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของรัฐบาลอย่างเป็นรูปธรรม ขอให้จังหวัดให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามโครงการดังกล่าว และดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้อำเภอ/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาตรวจสอบคัดเลือกแปลงที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในหลักเกณฑ์มาดำเนินการจัดทำโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท โดยนำข้อมูลที่จังหวัดได้จากการสำรวจตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๔/๐๓๗๔ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ และถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๑.๔/ว ๓๐๐๐ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗ โดยเคร่งครัด โดยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำโครงการผ่านนายอำเภอท้องถิ่นเห็นชอบ เพื่อให้สำนักงานที่ดินจังหวัดเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติโครงการ เสร็จแล้วส่งให้กรมที่ดินพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. โครงการ ...

๒. โครงการใดหากมีความจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในการก่อสร้างถนน (ผิวจราจรลูกรังเกรตบดอัด) หรือขุดสระน้ำ ให้พิจารณาเสนอไปพร้อมโครงการฯ ข้างต้น โดยจัดส่งพร้อมแบบแปลนการก่อสร้างที่สอดคล้องตรงกับสภาพพื้นที่ก่อสร้างจริง รูปแผนที่ของหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแสดงตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างและแบบสรุปผลการประมาณราคาวัสดุ และค่าแรงงานก่อสร้าง (แบบ ปร.๔, ปร.๕) ที่ได้คำนวณราคากลางงานก่อสร้างทาง, งานชลประทาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สำหรับกรณีการก่อสร้างถนน (ผิวจราจรลูกรังเกรตบดอัด) ให้จัดส่งข้อมูลรายละเอียดประกอบ การประมาณราคาก่อสร้าง ดังนี้

(๑) บัญชีราคาประเมินรอบปีปัจจุบันของแหล่งดิน พร้อมระยะทางโดยประมาณจากแหล่งดิน ถึงแปลงที่ดินสาธารณประโยชน์ที่จะทำการก่อสร้าง

(๒) ราคาดินลูกรัง ณ แหล่งที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งแปลงที่ดินสาธารณประโยชน์ที่จะทำการก่อสร้าง พร้อมระยะทางโดยประมาณจากแหล่งดินลูกรังถึงแปลงที่ดินสาธารณประโยชน์นั้น

(๓) ราคาน้ำมันดีเซลโดยเฉลี่ยที่อำเภอเมืองของจังหวัดที่แปลงที่ดินสาธารณประโยชน์นั้น ตั้งอยู่

โดยในการดำเนินการจัดทำสาธารณูปโภคดังกล่าวข้างต้น จังหวัดสามารถขอให้กรมที่ดิน เป็นผู้ดำเนินการ หรือกรณีที่จังหวัดประสงค์จะดำเนินการเอง โดยให้สำนักงานที่ดินจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง หรือหากสำนักงานที่ดินจังหวัดไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการ จังหวัดจะให้ที่ทำการปกครองจังหวัดเป็น หน่วยดำเนินการแทนก็ได้ โดยแจ้งกรมที่ดินทราบเพื่อประสานงานกรมการปกครองรับเป็นหน่วยเบิกจ่ายแทน กรมที่ดินต่อไป ทั้งนี้ กรณีที่จังหวัดขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดทำสาธารณูปโภคในแปลงที่ดิน ที่ได้ดำเนินการจัดที่ดินให้ราษฎรไปแล้ว ให้แสดงตำแหน่งที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างดังกล่าว ลงในรูปแผนที่ที่ได้ทำการรังวัด แบ่งแปลงแล้วด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ขอให้ส่งโครงการฯ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้กรมที่ดิน ภายในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ เพื่อกรมที่ดินจะได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณให้จังหวัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภิรักษ์ ชื่นธนาวงศ์)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

สำนักจัดการที่ดินของรัฐ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๘๕๑

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๐๘

แนวทางการดำเนินการตามโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์
ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท

1. หลักการ

นำที่ดินสาธารณะประโยชน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุกมาดำเนินการจัดระเบียบการถือครอง เพื่อให้ราษฎรผู้ยากไร้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ด้วยการออกหนังสืออนุญาตให้ทำกินและอยู่อาศัยในที่ดินของรัฐ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก ได้รับการจัดระเบียบการถือครองที่ดินและออกหนังสืออนุญาตให้ทำกิน

2.2 เพื่อให้มีการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐตามกระบวนการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ (กบร.)

2.3 เป็นการเพิ่มศักยภาพและโอกาสแก่คนจน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนกับเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน

3. เป้าหมาย

ดำเนินการขับเคลื่อนภายใต้แผนงานโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท ให้บรรลุเป้าหมายในพื้นที่ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 มีเป้าหมายปีละ 9,100 แปลง

4. วิธีการ

กรมที่ดินได้เสนอแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินของรัฐกรณีที่มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

5.1 ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา (กรมที่ดิน) สำรวจแปลงที่ดินที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เพื่อเสนอให้อำเภอ (กรมการปกครอง) พิจารณา

5.1.1 คุณสมบัติของแปลงที่ดิน

5.1.1.1 ที่สาธารณะประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งที่ดินสาธารณะประโยชน์ประจำตำบลและหมู่บ้านที่อยู่ในการดูแลของกรมการปกครอง ที่มีผู้บุกรุกเต็มแปลงหรือบางส่วน

5.1.1.2 มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว กรณีไม่มีหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง หากสามารถดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงได้ ก็ให้นำมาจัดทำโครงการได้ โดยจัดให้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไปในคราวเดียวกัน

5.1.1.3 ประชาชนเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกัน

5.1.1.4 การบุกรุกต้องมีการทำประโยชน์ชัดเจน ถาวรมาเป็นเวลานาน

5.1.2 เงื่อนไขในการคัดเลือกแปลง

5.1.2.1 ผู้ครอบครอง (บุกรุก) ยอมรับว่า ที่ดินที่ครอบครองอยู่ในที่สาธารณประโยชน์ และยอมรับการดำเนินการตามนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจน

5.1.2.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เห็นชอบให้นำที่ดินสาธารณประโยชน์ดังกล่าวมาดำเนินการตามแนวทางการจัดที่ดินตามนโยบายการแก้ไขปัญหาคความยากจน

5.1.3 กรณีมีผู้ได้แย้งสิทธิหรือคัดค้านแนวเขต

5.1.3.1 ถ้ามีผู้โต้แย้งสิทธิในที่ดินให้กันที่ดินส่วนนั้นออกจากโครงการเพื่อดำเนินการพิสูจน์สิทธิตามแนวทางของ กพร. หากพิสูจน์สิทธิแล้ว เป็นผู้บุกรุก จะต้องมาขอรับการจัดที่ดินตามหลักเกณฑ์และแนวทางข้างต้น หากยังไม่ยอมรับจะต้องพิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย

5.1.3.2 กรณีที่มีผู้คัดค้านแนวเขตที่สาธารณประโยชน์ให้กันพื้นที่บริเวณนั้นออกแล้วดำเนินการตามแนวทางของ กพร. กฎกระทรวงฯ และระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องต่อไป

5.2 ให้อำเภอ (กรมการปกครอง) พิจารณาคัดเลือกแปลงที่ดินสาธารณประโยชน์ที่เหมาะสมและอยู่ในหลักเกณฑ์ โดยเสนอโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุก เพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติโครงการ แล้วส่งให้กรมที่ดินพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการรังวัดที่ดินและจัดทำสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (ถ้ามี)

5.3 ให้อำเภอจัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่ดำเนินการ เพื่อให้ทราบถึงนโยบายของรัฐบาลและแนวทางดำเนินการตามโครงการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ในที่ดินสาธารณประโยชน์ที่มีการบุกรุกเพื่อขจัดความยากจนและพัฒนาชนบท

5.4 เมื่อกรมที่ดินได้ให้ความเห็นชอบโครงการแล้ว ให้อำเภอ (กรมการปกครอง) ยื่นคำขอรังวัดตรวจสอบหรือออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงต่อสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขา (กรมที่ดิน) เป็นผู้ดำเนินการรังวัดสอบเขตที่สาธารณประโยชน์และสำรวจพื้นที่ทางกายภาพ

5.5 การจัดที่ดินให้จัดตามสภาพเดิม ครอบครัวยละไม่เกิน 15 ไร่ หากครอบครองเกิน 15 ไร่ ให้พิจารณาจัดให้ครอบครัวที่ 2 หรือ ที่ 3 ถ้าดำเนินการแล้วยังคงมีที่ดินที่ครอบครองเกินอยู่อีกให้ส่งมอบคืนเพื่อนำไปจัดสรรให้ราษฎรผู้ยากจนที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าวเป็นลำดับแรก

5.6 การจัดทำสาธารณูปโภค

จัดให้มีพื้นที่เพื่อการสาธารณูปโภคตามความเหมาะสม ได้แก่ ถนนดินลูกรังเกรตบดอัดและสระน้ำ โดยในกรณีที่จะต้องขยายหรือจัดให้มีพื้นที่เพื่อการสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้นจะทำความตกลงกับราษฎรผู้ครอบครอง เพื่อขอพื้นที่ที่ครอบครองมาดำเนินการ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการตามความจำเป็นและเหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น

6. การคัดเลือกบุคคล

เมื่ออำเภอ (กรมการปกครอง) ได้รับผลการรังวัดและรูปแผนที่แบ่งแปลงจากสำนักงานที่ดินจังหวัด/สาขาแล้ว ให้อำเภอ (กรมการปกครอง) พิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐ โดยพิจารณาจาก

6.1 คุณสมบัติบุคคลที่ได้รับการคัดเลือก ประกอบด้วย

6.1.1 เป็นผู้ยากจน

- มีสัญชาติไทย

- บรรลุนิติภาวะ หรือ เป็นหัวหน้าครอบครัว

6.1.2 ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่น้อยไม่เพียงพอ

6.1.3 ครอบครัวทำประโยชน์ในที่ดินสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวอย่างชัดเจนมาเป็นเวลานาน

6.1.4 เป็นผู้มิภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ที่จะดำเนินการ หากมีที่ดินเหลือเพียงพอจะได้พิจารณาจัดให้บุคคลต่างท้องที่ตามลำดับตามความเหมาะสม

6.2 ให้อำเภอ (กรมการปกครอง) จัดทำประชาคม เพื่อตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวยากจน และไม่มีที่ดินทำกินหรือ มีแต่ไม่เพียงพอ และเป็นผู้ยากจน

6.3 ให้อำเภอ (กรมการปกครอง) ส่งผลการคัดเลือกบุคคลส่งให้สำนักงานที่ดินจังหวัด (กรมที่ดิน) พิจารณาเสนอคณะกรรมการพิจารณาเพื่ออนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐพิจารณา

6.4 ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน (ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 109/2538 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2538) เป็นผู้พิจารณาอนุญาต โดยออกหนังสืออนุญาตตามแบบที่กำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทย หากปรากฏในภายหลังว่า บุคคลที่ได้รับการจัดที่ดินขาดคุณสมบัติ ให้อำเภอ (กรมการปกครอง) ส่งเรื่องให้สำนักงานที่ดินจังหวัด (กรมที่ดิน) พิจารณาเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดยกเลิกการอนุญาต และนำไปจัดให้แก่ ผู้ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ข้างต้นต่อไป

7. การประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหา/อุปสรรค ในการดำเนินการ

7.1 หากมีปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมาย ระเบียบคำสั่งและแนวทางปฏิบัติให้กรมที่ดิน เป็นผู้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้

7.2 หากมีปัญหา/อุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินการในพื้นที่ให้กรมการปกครอง (โดยนายอำเภอท้องที่ที่ดินตั้งอยู่) เป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น หากการแก้ไขปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้โดยง่าย จึงให้จัดประชุมหารือร่วมกันในระดับจังหวัด และระดับกรม ตามลำดับ